

Halina Rotkiewicz

Uniwersytet Warszawski
h.rotkiewicz@uw.edu.pl

Walny Zjazd Delegatów PTP i 35-lecie Towarzystwa

11 maja 2016 r. odbył się w Warszawie Walny Zjazd Delegatów Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego i konferencja naukowa z okazji 35-lecia istnienia Towarzystwa. Zwołany przez Zarząd Główny Zjazd nie był statutowym Zjazdem cyklicznym; miał nadzwyczajny charakter. Głównym celem jego zwołania było podjęcie uchwały zatwierdzającej dokument o podstawowym znaczeniu dla istnienia i funkcjonowania Towarzystwa – nowy Statut, którego udostępniony wcześniej w wersji elektronicznej projekt był przedmiotem konsultacji z Oddziałami terenowymi PTP. Prowadząca obrady Zjazdu przewodnicząca Towarzystwa prof. dr hab. Joanna Madalińska-Michalak przypomniała ideę, przywołała uzasadnienie podjętych działań i historię prac mających na celu zmianę Statutu, podkreślając jednocześnie znaczenie i efektywność ostatnich społecznych konsultacji. Możliwość uwzględnienia w pracach redakcyjnych uwag i komentarzy dotyczących formalnych, jak i merytorycznych kwestii, pozwoliła na przedstawienie uczestnikom Zjazdu gotowego już dokumentu, który przyjęto na mocy uchwały drogą jednomyślnego głosowania. Procedurę zmiany Statutu zamknie jego sądowa rejestracja.

Drugą kwestią, którą zajęto się zgodnie z programem zjazdowego spotkania, było nadanie tytułu honorowego członka Towarzystwa. Przyznanie tego tytułu dokonuje się na mocy indywidualnej uchwały Zjazdu podjętej drogą głosowania. Przewodnicząca Towarzystwu i Zjazdowi prof. J. Madalińska-Michalak przedstawiła zebranim tę inicjatywę jako inicjatywę Prezydium Zarządu Głównego, zwracając uwagę na szczególną okazję, jaką jest jubileusz 35-lecia Towarzystwa. Warto dodać, że dotąd honorowe członkostwo przyznano w 1986 roku prof. Wincentemu Okoniowi, a w latach 90. prof. Stefanowi Wołoszynowi. Podstawą sporządzenia listy kandydatów do tego tytułu były dyskusje na forum władz Towarzystwa i rekomendacje nadesłane przez poszczególne Oddziały. Lista ta z uzasadnieniem (prezentacją sylwetek kandydatów) przedstawiona została wcześniej do dyskusji i akceptacji Zarządowi Głównemu Towarzystwa i przez głosowanie przez Zarząd została przyjęta. Sylwetki kandydatów, tak w przypadku zebrania Zarządu Głównego, jak i Walnego Zjazdu Delegatów, przedstawiła wiceprzewodnicząca Towarzystwa prof. dr hab. Joanna Ostrouch-Kamińska. Zgodnie z obowiązującą procedurą przeprowadzono indywidualne głosowania i podjęto stosowne uchwały, w wyniku czego honorowymi członkami Towarzystwa zostali (kolejność nazwisk alfabetyczna): prof. dr hab. Czesław Banach (od początku lat 80. bardzo aktywnie wspierający pracę Oddziału w Krakowie), prof. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak (wieloletnia wiceprzewodnicząca Towarzystwa, redaktorka, współredaktorka wydawnictw PTP, członek wielu Komitetów Ogólnopolskich Zjazdów Pedagogicznych),

prof. dr hab. Henryka Kwiatkowska (była sekretarz generalna Towarzystwa, wieloletnia wiceprzewodnicząca Towarzystwa, redaktorka i współredaktorka czasopism i wydawnictw PTP, członek kolejnych, z pierwszym włącznie, Komitetów Ogólnopolskich Zjazdów Pedagogicznych), prof. dr hab. Ryszard Łukaszewicz (związany z PTP od początku jego istnienia, między innymi członek pierwszego Prezydium Towarzystwa), dr Halina Rotkiewicz (związana z Towarzystwem od 1982 r., członek Głównej Komisji Rewizyjnej, wieloletnia wiceprzewodnicząca Towarzystwa, wieloletnia przewodnicząca Oddziału w Warszawie, od II Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego członek kolejnych Komitetów Zjazdowych), prof. dr hab. Joanna Rutkowiak (wieloletnia wiceprzewodnicząca Towarzystwa, redaktorka wydawnictw pozjazdowych, przewodnicząca Komitetów Programowych Ogólnopolskich Zjazdów Pedagogicznych, w tym pierwszego – inicjującego to ważne dla środowiska pedagogicznego przedsięwzięcie), prof. dr hab. Marian Walczak (związany z PTP od momentu jego powstania, wieloletni sekretarz generalny Towarzystwa, wieloletni, do chwili obecnej, redaktor naczelny jednego z czasopism Towarzystwa, członek Komitetów Organizacyjnych Ogólnopolskich Zjazdów Pedagogicznych), prof. dr hab. Wiktor Żlobicki (związany z Towarzystwem od lat 80., reaktywujący skutecznie Oddział Towarzystwa we Wrocławiu). Należy podkreślić, że przywołując listę honorowych członków Towarzystwa zasygnalizowano jedynie zaangażowanie wyróżnionych osób w działalność w PTP, nie odnosząc się do szerszej perspektywy ich działalności.

Po podjęciu uchwał dotyczących Statutu i honorowego członkostwa obrady Zjazdu zamknięto.

Walnym Zjazdem Delegatów zawsze towarzyszyły mniej lub bardziej rozbudowane sesje naukowe. Tak też się stało w przypadku ostatniego Zjazdu. Po jego obradach odbyła się składająca z dwóch sesji konferencja zatytułowana „Ewolucja tożsamości pedagogiki. Towarzystwo – Etyczność – Wspólnotowość”, poszerzona o uroczystości rocznicowe. Organizatorem był Zarząd Główny PTP we współpracy z Oddziałem w Warszawie i wsparciem ze strony Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego. Miejscem Zjazdu i towarzyszącej mu konferencji był gmach BUW w kampusie głównym Uniwersytetu. Z racji jubileuszu Towarzystwa sesje naukowe poprzedzone zostały wystąpieniami dziekan Wydziału Pedagogicznego UW. prof. dr hab. Anny Wilkomirskiej i przewodniczącej Towarzystwa prof. dr hab. Joanny Madalińskiej-Michalak. Odczytane zostały życzenia i adresy skierowane na ręce przewodniczącej PTP zarówno przez różne instytucje, organizacje (w tym World Education Research Association i Radę Towarzystw Naukowych PAN), ośrodki akademickie, jak i osoby prywatne.

Po tej części spotkania odbył się koncert muzyki kameralnej, po którym przewodnicząca PTP wręczyła pierwszy w historii medal Towarzystwa prof. dr hab. Zbigniewowi Kwiecińskiemu – wieloletniemu przewodniczącemu, a obecnie honorowemu przewodniczącemu PTP. W trakcie uroczystości wręczono również dyplomy osobom, które mocą uchwał zjazdowych uzyskiwały tytuł honorowego członka. Przy tej jubileuszowej okazji warto zauważyć, iż PTP w czasie 35 lat swojego istnienia ma w swojej historii dziesięciu członków honorowych i trzech honorowych przewodniczących: dwóch „ojców założycie-

li” PTP: profesorów Wincentego Okonia i Bogdana Suchodolskiego oraz wieloletniego przewodniczącego Towarzystwa – prof. Zbigniewa Kwiecińskiego.

Uczestnikom spotkania zaprezentowano też film o PTP – w zamyśle projekt o otwartej formule, który będzie uzupełniany nowymi materiałami ukazującymi działania Towarzystwa i ludzi z nim związanych. Zamknięcie tej części spotkania stanowiło wystąpienie prof. Madalińskiej-Michalak zatytułowane „Polskie Towarzystwo Pedagogiczne – tradycja i współczesność”, w którym akcent położono zarówno na dialog z tradycją i ważność pytań o dzisiejszy status nauk pedagogicznych oraz szeroko rozumianą rolę towarzystw naukowych, jak i na konieczność i wartość myślenia prospektywnego.

Jak już wspomniano, w ramach konferencji wyróżniono dwie sesje. Pierwsza podporządkowana została hasłu „Ewolucja tożsamości pedagogiki”, druga kategoriom „Towarzystwość – Etyczność – Wspólnotowość”. Konferencję prowadziły prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska (członek Prezydium PTP) i prof. dr hab. Joanna Ostrouch-Kamińska (wiceprzewodnicząca Towarzystwa). W ramach pierwszej sesji, której temat był zamierzonym powtórzeniem hasła I Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego, powstałego z inicjatywy PTP, referaty wygłosili: prof. dr hab. Henryka Kwiatkowska, prof. dr hab. Zbigniew Kwieciński, prof. dr hab. Stefan Kwiatkowski oraz prof. dr hab. Mirosław Sobiecki.

Prof. Henryka Kwiatkowska w wystąpieniu pt. „Ewolucja haseł zjazdowych czy ewolucja tożsamości pedagogiki” skoncentrowała uwagę na przeglądzie haseł kolejnych Ogólnopolskich Zjazdów Pedagogicznych. Mając za sobą doświadczenia pracy w Komitetach Programowych tych Zjazdów, ukazała profil toczonych dyskusji i wrażliwość organizatorów na zjawiska generowane przez zmiany w przestrzeni społecznej i problemy ujawniające się na gruncie teorii i praktyki pedagogicznej.

Prof. Zbigniew Kwieciński w referacie „Rozwój pedagogiki i jego wrogowie. Perspektywa ćwierćwiecza” skoncentrował swoją uwagę na ocenie polskiej pedagogiki. Przedmiotem oceny była pedagogika w latach 1990–2016. Jakkolwiek całościowa ocena jest pozytywna, to zdaniem prof. Kwiecińskiego nie jest trudno wskazać (zwłaszcza w środowisku akademickim) zjawiska wzbudzające niepokój bądź wręcz szkodliwe. Określając polską pedagogikę jako polifoniczną i heterogeniczną, prof. Kwieciński wskazał jednocześnie na nieuprawnione dążenie niektórych dyskursów do dominacji, słabość, gdy chodzi o dialog między teoriami, trudności łączenia teorii i praktyki, trudność porozumienia na gruncie samej praktyki, wreszcie na swoiste „zapominanie” tego, co w tradycji polskiej pedagogiki cenne.

Zagadnieniem podjętym przez prof. Stefana Kwiatkowskiego w referacie „Między teoretycznością a praktycznością pedagogiki” był namysł nad relacją między teorią i praktyką. Autor referatu krytycznie ukazał istniejący stan rzeczy, wskazując na możliwości wprowadzenia pożądanych zmian. Wiąże się one między innymi z uczynieniem teorii bardziej „czytelnej” dla praktyków, wskazaniem jej aplikacji praktycznych, z funkcjonowaniem instytucji pośredniczących między teorią i praktyką, upowszechniających naukę. Prof. Kwiatkowski zwrócił przy tym uwagę na niedoceniającą rolę działań na rzecz popularyzacji nauki. Ważnym wątkiem merytorycznym wystąpienia było wskazanie na walor tworzenia zespołów interdyscyplinarnych i podejmowanie transdyscyplinarnych badań.

Referatem zamykającym pierwszą sesję było wystąpienie prof. Mirosława Sobeckiego pt. „IX Ogólnopolski Zjazd Pedagogiczny *Ku życiu wartościowemu. Idee – konteksty – praktyki*”. Autor referatu sięgnął do problematyki sygnalizowanej hasłem Zjazdu, pytając o rozumienie kategorii „życie wartościowe” i jej związek z edukacją, wskazał na ewidentnie narzucającą się konieczność interdyscyplinarnego podejścia do przywołanych kwestii, co ma wpływ na realizowaną koncepcję Zjazdu.

W ramach drugiej sesji naukowej, której hasłem była „Towarzystwość – Etyczność – Wspólnotowość” umieszczono cztery referaty. Wygłosili je: prof. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak, prof. dr hab. Zbigniew Kwieciński, prof. dr hab. Tomasz Szkudlarek i prof. dr hab. Joanna Madalińska-Michalak. Referat prof. Marii Czerepaniak-Walczak pt. „Towarzystwość w nauce: istota, przejawy, efekty” ukazywał różne podejścia do tytułowej kategorii – od jej potocznego rozumienia do odczytania przez pryzmat teorii takich autorów, jak np. G. Simmel, J. Haidt czy R. Putnam. Autorka przywołała jednostkowe i społeczne perspektywy postrzegania towarzyskości, koncentrując nade wszystko uwagę na ważności tej kategorii w przestrzeni tworzenia i upowszechniania nauki, w tym na gruncie działania towarzystw naukowych.

Wystąpienie prof. Zbigniewa Kwiecińskiego „Rozchwianie i kryzys społeczeństwa wychowującego. Pedagogika i edukacja wobec *polityki zombie*” koncentrowało się wokół odpowiedzi na pytanie: „Jak to możliwe, że powszechny stan wychowania i kultury społecznej nie zmieniły się po upływie już ponad ćwierć wieku polskich przemian?”. Prof. Kwieciński zwrócił uwagę na dezaktualizację wyjaśnień społeczno-politycznych, do których odwoływano się w diagnozach w latach 90. i przywołał kilka hipotez tłumaczących istniejący stan rzeczy. W referacie dokonał oglądu sytuacji przez pryzmat poglądów K. Wilbera i M. Archer. Pytał o źródła zgody na autorytaryzm, przywołując różne hipotezy. Mimo mało konstruktywnej diagnozy współczesności stwierdził, iż nadzieję pokłada w edukacji, przywołując znane słowa prof. Bogdana Suchodolskiego: „Wychowanie mimo wszystko”.

Prof. Tomasz Szkudlarek wygłosił referat pt. „Wspólnotowość i etyczność”, koncentrując uwagę na sposobie podejścia do pedagogiki i uprawiania badań w różnych perspektywach – środkowoeuropejskiej czy niemieckiej i anglosaskiej, wskazując na ich konsekwencję w odniesieniu do towarzyskości i wspólnotowości. Wątek etyczności zasygnalizowany został w referacie w kontekście poglądów E. Laclou, E. Levinasa i B. Latoura.

„Wspólnota, społeczeństwo, towarzyskość” autorstwa prof. Joanny Madalińskiej-Michalak to ostatni referat wygłoszony w drugiej sesji. Prof. Madalińska-Michalak ukazała relację między tytułowymi terminami, wskazując na ich historyczną zmienność. Zwracając uwagę na ewolucję europejskiego myślenia o wspólnocie, podkreślała wartość refleksyjnego odnoszenia się do rzeczywistości społecznej, znaczenie stawiania ważnych egzystencjalnie pytań o to, ku jakim formom wspólnotowości chcemy wychowywać młodych w perspektywie dynamicznej i pełnej ambiwalencji współczesności, jakim wyzwaniom będą oni musieli sprostać. Po ostatnim referacie i krótkiej dyskusji konferencję zamknięto. Organizatorzy przewidują publikację wystąpień konferencyjnych w czasopiśmie „Forum Oświatowe” lub wydanie poszerzonej o inne teksty książki.